RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

U I T S P R A A K Nr. 2002/1 Rbs

i n d e k l a c h t nr. 038.01

ingediend door:

hierna te noemen 'klagers',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer.

Uit de stukken is, voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, het navolgende gebleken.

Inleiding

Klagers, echtelieden, hebben bij verzekeraar een rechtsbijstandverzekering gesloten.

In artikel 4 aanhef en sub e van de op de verzekering van toepassing zijnde Bijzondere polisvoorwaarden is bepaald:
'De maatschappij verleent voorts geen rechtsbijstand: (…)
e. bij het voeren van verweer tegen vorderingen uit onrechtmatige daad, waaronder mede begrepen vorderingen op grond van artikel 5:37 BW, of daarvoor in de plaats komende regresacties'.

In artikel 5 aanhef en sub e van de op de verzekering van toepassing zijnde Algemene Voorwaarden is bepaald:
'De maatschappij verleent geen (verdere) rechtsbijstand in de gevallen die omschreven zijn in de toepasselijke bijzondere voorwaarden. Voorts verleent de maatschappij geen rechtsbijstand: (…)
e. als de behoefte aan rechtsbijstand het beoogde of zekere gevolg is van verzekerdes handelen of nalaten of hij het ontstaan van deze behoefte willens en wetens heeft geaccepteerd om enig voordeel te behouden of te behalen.
In een strafzaak doet de maatschappij op het voorgaande een beroep als het strafbare feit waarvan verzekerde wordt verdacht een (voorwaardelijk) opzetdelict is, dan wel verzekerde het feit willens en wetens heeft gepleegd. De maatschappij vergoedt achteraf alsnog de redelijk gemaakte kosten van rechtsbijstand als bij het einde van de zaak deze omstandigheden afwezig blijken te zijn'.

Klagers wonen in een bungalowpark. Zij zijn in augustus1999 door twee andere bewoners van het bungalowpark in kort geding gedagvaard wegens door de

eisers gestelde benadeling door schriftelijke en mondelinge voor eisers negatieve uitlatingen van klagers jegens derden - blijkens de dagvaarding volgens eisers als een onrechtmatige daad aan te merken -, waarbij veroordeling van klagers werd gevorderd om zich voortaan van dergelijke uitlatingen te onthouden en tevens werd gevorderd dat klagers twee brieven schriftelijk zouden rectificeren, een en ander op verbeurte van een dwangsom. Bij vonnis van 9 september 1999 heeft de president van de rechtbank de vordering afgewezen. De eisers zijn vervolgens van dit vonnis in beroep gegaan. Bij arrest van 18 december 2000 heeft het gerechtshof voormeld vonnis van de president van de rechtbank bekrachtigd.

De klacht

Tussen klagers en twee bewoners van het bungalowpark zijn problemen gerezen, enerzijds in verband met een bouwvergunning en anderzijds in verband met het zoontje van klagers. Deze twee bewoners hebben, nadat door de gemeente aan klagers was toegestaan een slaapkamer aan hun woning aan te bouwen, bezworen dat het hun levenstaak is ervoor te zorgen dat alle onrechtmatigheden in bouwkundig opzicht aan de woningen in het bungalowpark worden verwijderd. Daartoe starten zij stelselmatig bezwaarschriftprocedures bij de gemeente, hetgeen heeft geleid tot de nodige frustraties en irritaties bij de bewoners van het bungalowpark. Soortgelijke acties zijn ook gericht tegen klagers. Daarom hebben klagers in juni/juli 1998 een brief laten rondgaan in het bungalowpark waarin het gedrag van een van de bedoelde twee bewoners aan de kaak werd gesteld. Voorts heeft een van deze bewoners in een brief van 8 juli 1999 aan de Raad voor de Kinderbescherming klagers ervan beschuldigd dat zij hun zoontje niet goed verzorgen. Klagers hebben zich daardoor zeer geschaad gevoeld. Daarom hebben zij op 22 juli 1999 aan een aantal bewoners van het bungalowpark een brief gezonden waarin zij om medewerking verzoeken aan een handtekeningenaktie om zo de bedoelde twee bewoners uit het bungalowpark te laten verwijderen.

Naar aanleiding van deze twee brieven van klagers hebben de bedoelde twee bewoners van het bungalowpark klagers in kort geding gedagvaard. Klagers hebben verzekeraar ter zake van de kort gedingprocedure om rechtsbijstand verzocht. Dit verzoek is door verzekeraar afgewezen omdat volgens de toepasselijke verzekeringsvoorwaarden geen rechtsbijstand wordt verleend bij het voeren van verweer tegen vorderingen gebaseerd op een onrechtmatige daad. Klagers kunnen zich daarmee niet verenigen: zij zijn steeds van oordeel geweest dat geen sprake is van enige door hen gepleegde onrechtmatige daad. Zulks blijkt niet alleen al uit de inhoud van hun twee genoemde brieven, maar ook uit het vonnis van de president van de rechtbank en het arrest van het gerechtshof. Klagers hebben verzekeraar zowel naar aanleiding van het vonnis van de president in kort geding als naar aanleiding van het arrest van het gerechtshof nogmaals verzocht om dekking te verlenen, nu daarmee is komen vast te staan dat zij niet onrechtmatig hebben gehandeld. Deze is echter bij zijn afwijzend standpunt gebleven.

Artikel 4 aanhef en sub e van de Bijzondere polisvoorwaarden moet zo worden gelezen, althans uitgelegd, dat er pas geen dekking is indien in rechte blijkt dat onrechtmatig is gehandeld, althans daarvoor een sterke aanwijzing bestaat. Zoals verzekeraar de bepaling uitlegt, is slechts sprake van een zeer beperkte rechtsbijstanddekking. Elke actie, aanhangig gemaakt door derden op basis van beweerdelijk onrechtmatig handelen, zou leiden tot het ontbreken van dekking,

ingeval de verzekerde verweer zou willen voeren. Klagers vinden dat geen redelijke uitleg van deze polisbepaling. Zij wijzen voorts op artikel 5 aanhef en sub e van de Algemene Voorwaarden. Krachtens dat artikel vergoedt verzekeraar achteraf alsnog de redelijk gemaakte kosten van rechtsbijstand als bij het einde van de zaak de dekking uitsluitende omstandigheden afwezig blijken te zijn. Deze parallel doortrekkende moet verzekeraar, nu in twee instanties de vorderingen van de wederpartijen van klagers zijn afgewezen, alsnog tot vergoeding van de door klagers in beide instanties gemaakte redelijke kosten van rechtsbijstand overgaan.

Het standpunt van verzekeraar

Bij faxbericht van 2 augustus 1999 deden klagers een beroep op de onderhavige verzekering. Zij hadden kort daarvoor een sommatie ontvangen van de advocaat van hun wederpartij waarin hun te kennen werd gegeven dat zij onrechtmatig zouden hebben gehandeld, met aanzegging van een kort geding. In de bijgevoegde concept-dagvaarding werd - kort gezegd - onthouding van dat handelen gevorderd, alsook het per omgaande zorgdragen voor een schriftelijke rectificatie. Klagers wensten tegen de vordering verweer te voeren.

Bij brief van 12 augustus 1999 heeft verzekeraar klagers meegedeeld dat zij krachtens artikel 4 sub e van de toepasselijke Bijzondere polisvoorwaarden geen aanspraak konden maken op rechtsbijstand, aangezien zij verweer dienden te voeren tegen een vordering uit onrechtmatige daad.

Nadat de vordering in kort geding was afgewezen, heeft de advocaat van klagers bij brief van 7 juli 2000 aan verzekeraar aangegeven dat er aanleiding was voor een herziening van het ingenomen dekkingsstandpunt en dus tot het alsnog vergoeden van de gemaakte kosten van rechtsbijstand. Bij brief van 16 augustus 2000 heeft verzekeraar geantwoord daartoe geen aanleiding te zien.

Nadat het vonnis door het gerechtshof was bekrachtigd is wederom over de kwestie gecorrespondeerd, zowel met de advocaat van klagers als met hun assurantie-adviseur.

Klagers stellen zich op het standpunt dat de genoemde uitsluiting pas aan de orde is als in rechte komt vast te staan dat zij onrechtmatig hebben gehandeld. Zij menen voorts dat het standpunt van verzekeraar zou leiden tot een beperkte dekking, daar in hun optiek in de praktijk ook in contractuele geschillen in veel gevallen een vordering, eventueel subsidiair, gegrond wordt op onrechtmatig handelen. Daarenboven wijzen zij op artikel 5 sub e van de Algemene Voorwaarden.

Klagers werden geconfronteerd met een vordering op grond van onrechtmatige daad. Zij achtten die vordering ongegrond en wensten daartegen verweer te voeren. Artikel 4 sub e van de Bijzondere polisvoorwaarden sluit rechtsbijstand bij het voeren van een dergelijk verweer uitdrukkelijk uit. Voor een beoordeling van de dekking is dan ook de aard van het te voeren verweer doorslaggevend en niet - zoals klagers betogen - de beantwoording van de vraag of dat verweer terecht is (of niet) dan wel of de aanspraak van de wederpartij terecht is (of niet). Voor de beantwoording van de dekkingsvraag is de (mate van) gegrondheid van het verweer dus niet bepalend.

De tekst van de betreffende uitsluiting is duidelijk. Verzekeraar wijst in dit verband op uitspraak Nr. 2000/93 Rbs van 11 september 2000 van de Raad van Toezicht, waarin onder meer geoordeeld wordt dat bij een succesvol verweer in rechte tegen een vordering uit onrechtmatige daad een uitsluiting als de

onderhavige, gelet op de duidelijke tekst daarvan, de verzekerde geen aanspraak geeft op de in die procedure gemaakte kosten van rechtsbijstand.

Klagers stellen zich kennelijk op het standpunt dat de onderhavige bepaling een vergaande beperking van de dekking met zich brengt. Voorzover die uitsluiting al zou leiden tot een vergaande beperking van de dekking, dan is dat in zijn algemeenheid op zichzelf nog geen reden om aan te nemen dat verzekeraar zich niet op een dergelijke uitsluiting zou mogen beroepen. Overigens leidt de uitsluiting niet tot een vergaande beperking van de dekking. Het betreft hier slechts het voeren van verweer tegen een vordering uit onrechtmatige daad. Het optreden als eisende partij bij een dergelijke vordering wordt door de uitsluiting niet getroffen.

Voorzover in een contractuele kwestie een verzekerde als gedaagde verweer dient te voeren tegen een (meer) subsidiaire vordering uit onrechtmatige daad, gaan klagers er ten onrechte vanuit dat de beantwoording van de dekkingsvraag dan met name bepaald wordt door die (meer) subsidiaire vordering. Daarbij zij nog aangetekend dat klagers, indien zij verweer dienen te voeren tegen een vordering uit onrechtmatige daad, daarvoor in een aantal gevallen een beroep kunnen doen op hun aansprakelijkheidsverzekeraar.

Artikel 5 sub e van de Algemene Voorwaarden staat niet haaks op de hier aan de orde zijnde uitsluiting van artikel 4 sub e van de Bijzondere polisvoorwaarden, doch is een aanvulling daarop. Zoals hierboven geschetst, is het hier aan de orde zijnde geval - rechtsbijstand bij het voeren van verweer tegen een vordering uit onrechtmatige daad - uitdrukkelijk omschreven in de Bijzondere polisvoorwaarden. Artikel 5 aanhef onderstreept nog eens dat geen rechtsbijstand wordt verleend in zo'n in de Bijzondere polisvoorwaarden omschreven geval. Als aanvulling daarop - en niet als afwijking of verduidelijking - kent artikel 5 sub e nog een algemene uitsluiting die niet ziet op de reeds in de bijzondere voorwaarden uitgesloten gevallen (die zijn immers reeds uitgesloten) doch op iedere andere aanspraak op de verzekering, ongeacht of die aanspraak nu betrekking heeft op een vordering op grond van een verbintenis uit de wet of een verbintenis uit een contract. Slechts in de daar omschreven bijzondere situatie in geval van een strafzaak worden alsnog de redelijk gemaakte kosten van rechtsbijstand vergoed. Die bijzondere situatie doet zich hier niet voor.

Het commentaar van klagers

Klagers hebben, kennis genomen hebbend van het verweer van verzekeraar, hun klacht gehandhaafd en nog nader toegelicht. Zij merken nog op dat zij als zij zelf een procedure op grond van onrechtmatige daad tegen hun tegenpartij hadden aanhangig gemaakt, wel aanspraak op rechtsbijstand van verzekeraar hadden gehad.

Het oordeel van de Raad

De Raad acht verdedigbaar dat verzekeraar met een beroep op het hierboven onder "Inleiding" vermelde artikel 4 aanhef en sub e van de op de verzekering van toepassing zijnde Bijzondere polisvoorwaarden aan klagers rechtsbijstand heeft ontzegd in hun verweer in de door twee andere bewoners van het bungalowpark tegen klagers aangespannen, op door deze bewoners gesteld onrechtmatig handelen van klagers gebaseerde, civiele procedure. De Raad verwijst in dit verband naar zijn uitspraak van 11 september 2000, Nr. 2000/93 Rbs. Gelet op de duidelijke tekst van de onderhavige polisbepaling kon verzekeraar voorts, nadat de vordering van deze bewoners door de president van de rechtbank en in hoger beroep door het gerechtshof was afgewezen, 2002/1 Rbs

blijven weigeren de door klagers in de procedure gemaakte kosten voor zijn rekening te nemen. Daaraan doet niet af dat in artikel 5 aanhef en sub e van de op de verzekering van toepassing zijnde Algemene Voorwaarden is bepaald dat verzekeraar in de daar genoemde gevallen in de daar genoemde strafzaken achteraf alsnog de redelijk gemaakte kosten van rechtsbijstand vergoedt, reeds daarom niet omdat het hier uitdrukkelijk om strafzaken gaat en omdat artikel 5 aanhef vooropstelt dat verzekeraar geen (verdere) rechtsbijstand verleent in de gevallen omschreven in de Bijzondere polisvoorwaarden. Door te handelen als voormeld heeft verzekeraar de goede naam van het verzekeringsbedrijf dan ook niet geschaad.

De beslissing
De Raad verklaart de klacht ongegrond.

Aldus is beslist op 7 januari 2002 door Mr. M.M. Mendel, voorzitter,
Mr. D.H. Beukenhorst, Drs. C.W.L. de Bouter, Mr. R. Cleton en Mr. E.M. Dil-Stork,
leden van de Raad, in tegenwoordigheid van Mr. S.N.W. Karreman, secretaris.

De Voorzitter:

(Mr. M.M. Mendel)

De Secretaris:

(Mr. S.N.W. Karreman)